

Вихователь-МЕТОДИСТ ДОШКІЛЬНОГО закладу

ЩОМІСЯЧНИ СПЕЦІАЛІЗОВАНИ ЖУРНАЛ

№6
червень
2017

ЛІТНЄ ОЗДОРОВЛЕННЯ

Аби сонце, повітря та вода стали найліпшими друзями дошкільників

Дитина на порозі дошкільного закладу: як діяти вихователю

Пізнавальні прогулянки з дошкільниками

Майстер-клас від А до Я: чек-ліст

MCFR
Освіта

pedrada.com.ua

Пікаємося про найменших

- 35 Ольга ДОЛГАНОВА**
Роль вихователя в розвитку рухової активності дітей раннього віку
Діти раннього віку дуже активні, живі й непосидючі. Як вихователю скерувати цю жвавість для їхнього повноцінного фізичного розвитку? А саме в цей період дитинства важливо закріпити автоматизм ходьби, відчуття рівноваги, розвинути координацію рухів, сформувати поставу. До того ж рухова активність є важливою умовою пізнавального розвитку дитини.
- 42 Олена ЛИСЕНКО**
Дитина на порозі дошкільного закладу: як діяти вихователю
До відвідування дошкільного закладу дитина переважно спілкується тільки із членами родини, знайомими, іноді — іншими дітьми на майданчику. Прихід у дитячий садок — це серйозний етап соціалізації дитини. І найпершою незалежністю, якою вона зустрічає в дитячому садку, — вихователю. Як завоювати довіру дошкільників і їхніх батьків?

Спілкуємося з батьками

- Зоя ЧАЙКА, Оксана ШИКЕРУК, Галина БЕВЗ, Дар'я КОВАЛЬЧУК**
- 47 Готуємося до відвідування дошкільного закладу разом з батьками**
Більшість батьків дітей раннього віку з острахом сприймають майбутню адаптацію до дошкільного закладу та часто переживають її ще скількись, ніж діти. Аби полегшити адаптаційний період дитини та мінімізувати хвилювання батьків, налагоджувати взаємині і родинні діти раннього віку сад починають не тоді, коли дитина вже прийшла до закладу, а набагато раніше.
- 52 Адаптація дитини до дошкільного закладу в запитаннях і відповідях**

Допомагаємо методисту-початківцю

- 54 Майстер-клас від А до Я: чек-ліст**
пам'ятка для вихователя-методиста

56 Покажіть клас, або Що потрібно знати про майстер-клас

Олена ПОЛОВІНА
57 Традиційне ліплення із нетрадиційних матеріалів
Головне в статті: як замінити солоне тісто та правильно висунути готовий виріб; що можна ліпити з глини як працювати з холодною порцеляною; які прийоми ліплення використовувати в роботі з дошкільниками

інформаційний стенд

62 Операція «аплікація»: від підготовки до реалізації

64 Що посієш, те й пожнеш, або Праця дошкільників у природі

Свята й цікаві події

- 66 Свято живих**
- 68 Лариса МЕХЕД**
Як «народжується» хліб
Конспект інтегрованого заняття до Свята живих для дітей старшого дошкільного віку

працюємо з вихователями

Ознайомлювати молодших дошкільників із природою слід не за картинками, а наживо — розглядаючи рослини, тварин, комах тощо. Інакше прогулянки нагадують «вигулювання» дітей, які безцільно блукають, копіраються в піску, бешкетують. Подивімося на територію дошкільного закладу та найближчих парків і скверів, як на величезний кабінет, де є все необхідне для навчання, виховання та розвитку дітей. І перетворімося разом із дітьми на дослідників, пізнаючи природу довкола

Галина БЕСЛЕНЬКА, завідувач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, д-р пед. наук

Олена ПОЛОВІНА, доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, канд. пед. наук

Пізнавальні прогулянки з дошкільниками

Ознайомлювати дітей молодшого дошкільного віку з природою найліпше під час прогулянок. Провідними методами ознайомлення є спостереження, емоційно-імітаційні вправи та гри. Костянтин Ушинський стверджував, що дитина стомлюється не від діяльності, а від її одноманітності. Тому радимо під час прогулянки обирати емоційно насичені засоби зацікавлення дітей об'єктами природи.

Використовуйте реальні ситуації під час взаємодії з об'єктами та явищами природи, аби збагатити знання і враження дітей.

Під час прогулянки запропонуйте дітям уважно подивитися довкола і сказати, що їм найбільше сподобалося. Якщо вони самостійно не виділяють об'єкти природи, зверніть їхню увагу на привабливі об'єкти та назвіть якості, які надають цим об'єктам естетичної цінності. Так ви формуватимете у дітей естетичну спостережливості.

Поєднання різних видів діяльності

Прогулянка на свіжому повітрі — найліпша можливість для фізичної активності дитини. Вона має властивість побігати, походити, пострібати, за бажання — проповзти по колом, підлізти під гілочку, залізти на драбинку тощо. Заохочуйте дітей до рухових ігор різної інтенсивності. Дитина повсякчас має відчувати «м'язову радість» — стан, який виникає за належної роботи м'язів.

Важливою є також емоційно-естетична діяльність. На природі можливостей багато: можна минаватися красою квітів; слухати спів пташок; насолоджуватися різними ароматами; збирати в траві плоди, листя, пльочки або кору дерев, красиві п'р'їнки; фотографувати певні цікавинки разом із дорослим тощо.

Пізнавальна діяльність під час прогулянки передбачає спостереження за явищами природи, тваринами, рослинами, з'ясування

працюємо з вихователями

елементарних закономірностей та причинно-наслідкових зв'язків у природі для допомоги досліджень тощо.

Реальні та штучно створені під час прогулянки проблемні ситуації дають змогу ефективно формувати екологічно доцільну поведінку дітей. Дорослий власним прикладом демонструє, як потрібно дотримуватися правил поведінки, та спонукає до цього дітей. Також пояснює, чого не можна робити, — кидати сміття, рвати квіти; ламати дерева, кущі; полохати пташок і тварин, знищувати комах, халати метеликів, топтати квіти тощо. Саді всіляко заохочувати екологічно доцільну поведінку дітей.

Під час прогулянки діти мають займатися цікавою для них діяльністю, яка задовольняє потреби в русі, грі та пізнанні навколишнього світу. Тож дайте їм можливість пізнавати довкілля через різні відчуття: нюх, дотик, зір, слух, смак.

Прогулянки мають бути безпечними. Перш ніж чалпати по калюжах, слід одягнути гумові чобітки. Дозволити дітям залишати відбитки стопи на піску, мокрому ґрунті чи дрібних камінцях можна лише після того, як пересвідчитися, що в них немає гострих, колючих чи інших небезпечних предметів. Також стежте, аби жодна дитина не погинула до рота неживих ягід, грибів, не торкалася колючих рослин тощо. Усі правила безпеки озвучуйте й доступно пояснюйте дітям, чому «не можна» чинити так чи так.

У теплу пору року дозволяє дітям босоніж побігати по траві. Навесні побудуйте греблю з різних матеріалів — камінців, гілочок, піску, глини. Дослідіть властивості піску, ґрунту; з чого складається, якого він кольору, як зміниться, якщо його намочити тощо.

Знайдіть листя, шишки, жолуді, горішки, гілочки, корінці цїкавої форми, шматки кори різних дерев тощо. Розв'яжіть їх разом із дітьми, поміркуюйте, на що вони схожі, викладіть із них різні фігури, візерунки. Усі діти та відчуття коментуйте: шершаві, гладенькі, конструйуйте тощо. Запропонуйте батькам разом з дітьми вдома виготовити з природних матеріалів цікаві предмети декору.

Кінестетичні та маніпулятивні методи дають змогу дітям накопичити велику кількість сенсорних вражень та сформувати сенсорну культуру. Під сформованість у молодшому дошкільному віці є запорукою високого рівня пізнавальної діяльності у старшому дошкільному віці. А художньо-продуктивна діяльність з природним матеріалом сприяє творчості, збагаченню естетичних почуттів.

Гри біля водойми

На березі річки, озера чи моря можна не лише спостерігати за прибережними та водними рослинами, рибами, водоплавними птахами, а й почати збирати колекцію мушкет, зокрема річкових, озерних та морських молосків. Мушкет слід ретельно промити, просушити та розкласти в коробки.

З камінцями

Багато ігор та експериментів можна проводити з камінцями на узбережжі. Дітям подобається жбурляти камінці у воду та спостерігати за розкодженням кіл по воді. Слід стежити, аби діти, захопившись, не нашкочили мешканцям водойми. Ліпше кидати у воду корм для риб і птахів.

Цікавим заняттям є пошуки «курячого бога». Це камінець із діркою посередині. За давнім повір'ям, такі камінці приносять щастя тому, хто їх знаходить. Їх можна відшукати багато, а потім зробити з них намисто.

Дітям буде цікаво позмагатися, хто знайде найгарніший, найтонший, найгрубіший, найяскравіший камінець. Камінчики, які мають незвичну форму, можна розфарбувати і використовувати для ігор з піском, викладати з них візерунки тощо.

Часто у водоймах трапляються шматочки скла, схожі на камінчики. Вода ретельно обточила їх — тепер жодних порізів. Для дітей це — справжнє відкриття.

Запропонуйте дітям опустити камінчики у воду біля берега. Зверніть їхню увагу на те, що вони всі впади на дно. Опустити на воду м'яч — неодмінний атрибут прогулянки. Доступно пояснити, чому такі маленькі камінчики потонули, а великий м'яч — не тоне, плаває на поверхні.

Дістаньте камінчики з води, запропонуйте дітям порівняти їх із сухими: у мокрих камінців змінюється колір.

Із водою

Ігри з водою поліпшують дітям настрій, підвищують життєвий тонус. Збагачують досвід враженнями, викликають позитивні емоції. Плескання у воді знімає психічну напругу, агресію, дискомфорт. Навряд чи знайдеться дитина, який не подобається грати з водою — бризкати, перекидати воду з ємкості в ємкість, пускати кораблики, кидати іграшки у воду.

Для ігор із водою підійдуть ємкості різних форм і об'ємів: чашки, ложки, баночки з отворами тощо. На березі річки викопайте ямку, налійте в неї річкову воду — виїде озеро. Якщо ґрунт не глинистий і вода швидко витікає крізь нього, використайте широкий таз чи невеличкий надувний басейн.

Гра «Тоне — не тоне»
Запропонуйте дітям покласти на воду іграшки, які тонуть, і ті, які не тонуть. Що з ними сталося? Продемонструйте це явище за допомогою пластикової пляшки: порожня пляшка не тоне, а якщо набрати в неї воду — тоне. Допоможіть дітям самостійно зробити висновок.

Варіанти ігор та спостережень:

- Візьміть поролонові губки й однакові ємкості за кількістю дітей, а також таз із водою. Нехай кожна дитина насичує губку водою з тазу, а потім вичавлює з неї воду в свою ємкість. Хто швидше наповнить водою свою ємкість?
- Видляючи воду з пляшок, запропонуйте послухати, як вона дзюрчить.
- Поспостережіть за тим, як змінюється температура води в ємкості у спекотну пору: вода спочатку холодна, а потім вона нагрівається.

Основним завданням ознайомлення дітей молодшого дошкільного віку з природою є накопичення естетичних та сенсорних вражень.

Основним завданням ознайомлення дітей молодшого дошкільного віку з природою є накопичення естетичних та сенсорних вражень. Тож під час відпочинку послушайте разом із дітьми звуки лісу: стукіт дятла, шурхіт трави, листя, тріск гілок, пташиний спів, свист вітру тощо.

Запропонуйте дітям походити між деревами й обрати найгарніше. Підійдіть до нього. Нехай діти доторкнуться, притуляться до кори. Яка вона на дотик? А який на дотик листочок? Нехай діти заплющать очі й послушають, як шумить крона. Про що шепочуться листочки? Відтак запропонуйте обійняти берізьку, сосну, ялинку. Чи однакова кора на дотик? Як пахнуть листя? А хвоя?

Спостереження не лише збагачають враження дітей і поповняють їхній чуттєвий досвід, а й сприятимуть зародженню інтересу до природи. Живе спілкування з природою гармонізує емоційний стан, а хвилинка мимування квіткою чи метеликом, чударнацькою хмаринкою чи краплею роси сприяють формуванню естетичних почуттів.

Під час прогулянки пасивну діяльність слід чергувати з активною. Якщо діти втомилися, запропонуйте їм виконати бадюру імітаційну вправу, супроводжуючи її віршами, та перепочити.

Лапки в боки, вушка вгору, (ставимо руки на пояс)

Скачуть білочка по бору. (стрибаємо)

Кожен ранок на галяві (крокуємо)

Спритно роблять вільні вправи. (присідаємо)

Притомилися звірята — (піднімаємо руки через сторони вгору — вдих, опускаємо їх униз — видих)

І пішли відпочивати. (сідаємо на пеньок)

(Віра Паронова)

Аби прогулянка стала джерелом задоволення для дітей і вихователя, необхідно дотримуватися правила, які подано в Додатку 2.

Особливості проведення спостережень

Спостереження — це короткий педагогічний захід пізнавального характеру. Його проводять із невеликою групою по четверо-семеро дітей або зі всією групою у куточку природи чи надворі. Оптимальний час для інтенсивної розумової діяльності молодших дошкільників — від 5 до 10 хв., тож і спостереження має тривати у цих часових межах.

Залежно від його змісту спостереження можна проводити під час різних режимних моментів: до та після сніданку, на прогулянці, перед обідом і ввечері.

Із піском

Цвіркою води можна малювати хитромудрі візерунки на сухому піску. Для цього слід використати пластикову пляшку. Зробіть у кришці невеличкий отвір. Закрутіть кришку та влийте у водомет готовий!

Корисними є також плавання та рухливі ігри у відкритій водоймі

Ігри з піском сприяють розвитку творчих здібностей дітей уяви, довільної уваги, тактильної чутливості. Можна організувати для дошкільників такі ігри з піском:

- маніпулятивні ігри на пісківій поверхні — діти заповнюють піском формочки, малюють на пісківій поверхні роблять відбитки пальчиків чи різних предметів, будують піщані замки тощо;
- ігри з проникненням в товщу піску — діти риють у піску тунелі, копають ямки, закопують і знаходять предмети
- розгрізування на піску різноманітних сюжетів і композицій — за допомогою іграшок та піщаних споруд діти програвляють на піску казки, ситуації з буденного життя тощо.

Запропонуйте дітям залишити відбитки рук на сухому піску та зробити висновок про те, де вони чіткіші. Також можна спробувати просіяти крізь сито сухий і вологий пісок. Запитайте дітей, чому вологий пісок не просіюється.

Цікавинки лісу, парку, скверу

Плануючи прогулянку в лісі, парку, сквері також слід продумати не лише відпочинок, а й корисні заняття для дітей. Потрапивши в ліс, влаштуйте «тихе» полювання. Завдань для пошукової діяльності можна вибрати багато: зібрати плоди різних дерев, знайти комаху у високій траві, метелика на квітці тощо. Після прогулянки плоди дерев та інші знахідки варто розкласти у прозорі баночки чи коробки з наклеєним малюнком дерева, квітки чи листя. Ці природні матеріали надалі можна використовувати для художньої праці.

Прогулянка має бути насичена радісними враженнями й сприятимати різноманітним яскравим об'єктам і явищам природи, світу тварин і рослин. Учть дітей розрізняти дерева, кущі, трави, упізнавати і називати тварин, птахів. Звертайте увагу на:

- яскраві ознаки зовнішнього вигляду;
- характер пересування — білка стрибає, птах літає;
- звуки, які видають птахи — дитя стукотить, зозуля кукує

Спостереження супроводжуйте поетичними рядками (див. Додаток 1).

Важливо формувати в дітей спостережливість — уміння помічати дрібниці, особливості, деталі. Спостереженням дітей намагайтеся надавати активний характер.

Спостерегаючи за дубом, запропонуйте кожній дитині взяти листок дуба та обвести його пальцями, аби вона відчула великі вирізи по краях листка, що розділяють його. Нехай кожна дитина знайде під дубом жолудь і розгляне його. Чи всі жолуді однакові? Поясніть, що жолудь — під дуба. Ознайомте дітей із частинами дерева: стовбуром, гілками, пагонами, листям. Чи однакові стовбури в дуба й берези?

Спостереження за особливостями харчування тварин завжди проводять вранці, оскільки тоді можна спостерігати за згодованими тваринами. Спостерігати за тим, як сплять рибки, птахи ліпше ввечері, у сутінках; за тим, як хом'ячок поїдає морквину, — після прогулянки.

Під час спостережень необхідно навчати дітей розрізняти і називати тварин, викремлюючи їхні характерні особливості. Бажано, щоб під час спостережень діти не розмовляли, не гралися, маніпулюючи предметами.

Необхідно скласти для дітей перелік обов'язкових правил поведінки під час спостережень: обрати зручне для себе місце і поховати предметами; сидіти тихо, спокійно спостерігати за об'єктами чи явищами. Для вивчення витримки і концентрації уваги доцільно використати емоційні ігри «Вітер-вітерець», «Послухаємо тишу», «Шум води» тощо.

Для спостережень з дітьми молодшого дошкільного віку рекомендуємо таку послідовність дій:

- розглянути предмет, об'єкт, явище;
- повідомити цікаву інформацію про нього;
- спрямувати сприймання об'єкта спостереження відповідно до спроектованої заздалегідь концепції;
- детально проаналізувати об'єкт спостереження, стимулюючи запитання дітей;
- узагальнити інформацію, наголошуючи на значенні природи в житті людей.

З дітьми молодшого дошкільного віку можна проводити цілих спостережень за різними об'єктами упродовж року:

- вересень — квітучі рослини, пісок у пісочниці;
- жовтень-листопад — акваріумні рибки;
- грудень — ялинка, вечірнє небо;
- січень-лютий — птахи, які зимують, та домашні птахи у клітці;
- лютий-березень — цибуля, яка росте на підвіконні, гілки дерев у вазі;
- квітень-травень — рослини, які пробуджуються на весні;
- навесні-влітку — жук сонечко.

Спостереження в повсякденному житті менші за обсягом пізнавального матеріалу, порівняно зі спеціально організованими. Об'єктами спостережень можуть бути явища природи, рослини, тварини.

Найцікавішими для спостережень із дітьми молодшого дошкільного віку є представники тваринного світу, як-от:

- птахи — горобець, ворона, ластівка;
- комахи, що літають — бджола, сонечко, метелик;
- комахи наземні — мурахи, дощові хробаки.

Схема комплексу спостереження:

- Об'єкт
- Мета (програмовий зміст): навчальна, розвивальна, виховна
- Обладнання, розташування дітей
- Підготовка вихователя
- Підготовка дітей
- Хід спостереження —
 - сюрпризний момент: загадка або художнє слово
 - ознайомлювальне сприймання
 - обстеження за допомогою різних аналізаторів за запитаннями вихователя
 - пояснення та розповідь вихователя
 - розповіді дітей: активізація досвіду, інтерпретація знань
 - підбиття підсумків: що нового дізналися, що найбільше сподобалося

